

Pelikán, Oldřich

[Schneider, Ilse. *Lingua latina medicinalis: Lateinisches Lehrbuch für Mediziner*]

Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity. E, Řada archeologicko-klasická. 1965, vol. 14, iss. E10, pp. 387-388

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/109398>

Access Date: 08. 12. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

a plně využít všech vhodných pomocných vědeckých odvětví. I když stati většinou jsou povahy rozšířených nálezových a popisných zpráv, dovedeme si z nich vybrat pro naše bádání ve slovanském období to podstatné.

Jana Bechyňová

I. M. Sidorova, M. S. Lapina: Učebnoe posobie po latinskomu jazyku. Izdatel'stvo gosudarstvennogo universiteta imeni A. M. Gorkogo. Charkov 1962. Stran 123.

Příručka je určena především pro posluchače dálkového a večerního studia na filologických fakultách a pedagogických institutech. Má tři části: 1. metodické pokyny, 2. semestrální kontrolní práce a 3. slovníky. Prvá část (str. 5—21) obsahuje podrobný metodický návod, jak vypracovávat písemné semestrální úlohy. Autorky tu věnují zvláštní pozornost gramatickému rozboru vět a překládání latinského textu do ruštiny a ruských vět do latiny. Cenné jsou tu také rady z kapitoly o práci se slovníkem. Nejdůležitější částí knihy je sbírka kontrolních úloh (str. 22—91). Podle semestrů je tato část rozdělena do pěti kapitol. Na začátku každé kapitoly je přehled probraného učiva v příslušném semestru a odkazy k odpovídajícím paragrafům ve třech různých učebnicích latiny. Pro každý semestr je v knize pět úloh, z nichž na začátku semestru určí učitel každému posluchači jednu k vypracování. Úlohy jsou sestavovány tak, aby se v každé procvičila nejen všechna nově probraná látka, ale i učivo starší. K usnadnění práce posluchače je k úlohám z I. a II. semestru vždy připojen slovníček. Od III. semestru výše se překládá pouze z latiny do ruštiny. Poslední část knihy (str. 92—121) tvoří latinsko-ruský slovník a malý slovníček rusko-latinský.

Čeněk Prutký

Ilse Schneider, Lingua Latina medicinalis. Lateinisches Lehrbuch für Mediziner, VEB Max Niemeyer Verlag, Halle (Saale) 1963. Stran XV + 264, 9 tab.

Ilse Schneiderová, lektorka Humboldtovy university v Berlíně a autorka latinské mluvnice, Lateinische Formenlehre, 2. vyd. Halle 1962, i cvičebnice latiny pro university, Lateinisches Übungsbuch für Universitätskurse, Halle 1962 již 7. vyd., napsala nyní speciální učebnici pro lékařské fakulty s názvem Lingua Latina medicinalis. I kniha Schneiderové je podobně jako naše Latina pro mediky s přihlédnutím k řečtině od J. Kábrta a Vlad. Valacha, 2. vyd. Praha 1962, určena pro začátečníky a klade důraz vzhledem k lékařské terminologii na nomina, především na podstatné jméno. Jinak podtrhuje význam supinového kmene jako základu pro nominální odvozeniny a i v cvičných větách opírá se hlavně o původní texty latinských autorů, zejména odborných, třebaš je různě upravuje, zjednodušuje nebo zkracuje.

Učebnice má 9 oddílů. Po 24 cvičeních, která přes zaměření k lékařství seznamují soustavně se základy latinského jazyka, a to jak s tvaroslovím, tak se syntaxí i tvořením slov, následuje 27 souvislých článků k opakování, většinou s tematikou mající vztah k lékařství, hlavně z Celsa. Články však najdeme už i při cvičeních, někdy i poměrně dost obtížné a zejména lexikálně bohaté. Obsáhla je 3. část, určená k procvičování látky probrané v jednotlivých cvičeních. Autorka tu projevila vedle poctivé důkladnosti hodně vynalézavosti a dává pro opakování pestrý a bohatý materiál, který učí i filologicky myslet. V řeckém předavku, který je nezbytný, seznamuje s abecedou a prefixy důležitými pro lékařské názvosloví (s příklady). Farmaceutický dodatek je uspořádán podle mluvnických kategorií a vedle zkratk uvádí i příklady receptury s vysvětlením. Velmi obsáhla i obsažná je 6. část. Slůvka ke cvičením jsou v paměti upevňována termíny převzatými z latiny do němčiny, angličtiny, francouzštiny a ruštiny (tisknuty azbukou!) i další odbornou terminologií. Cvičebnice končí přehledem nejdůležitějších syntaktických jevů (i s doklady), seznamem vlastních jmen a latinskoněmeckým slovníkem. Mluvnické výklady v knize nejsou, odkazuje se vždy na autorčinu uvedenou mluvnici.

Již z tohoto stručného obsahu je vidět, že požadavky kladené tu na studenta jsou vyšší než u nás. Bylo by ovšem zajímavé vědět, do jaké míry se kniha skutečně probere a hlavně zvládně, protože i naše skromnější učebnice je v praxi ještě dále redukována. Jestliže naši lektori latiny na lékařských fakultách se omezují, pokud vím, na minimum nezbytné pro aktivní vniknutí do řeckolatinšské lékařské terminologie a sestavení diagnózy a receptury, tato kniha učí latině, třebaš především odborně zaměřené, v celé šíři. To pouze zjišťuji a neuvádím ani jako vadu, ani jako přednost. Názornosti pomáhají přiložené anatomické tabulky. Ilustrace v textu přibližují čtenáři starověké lékařství i antického člověka a tehdejší umění, zdobí knihu a zbavují ji učebnicové šedi. Opravdu pěkná a dobrá učebnice, upravená výrazně i po stránce grafické.

Oldřich Pelikán

Articles on Antiquity in Festschriften. The Ancient Near East — The Old Testament — Greece — Rome — Roman Law — Byzantium. An Index compiled by Dorothy Rounds. Cambridge, Massachusetts, Harvard University Press, 1962. Str. XX + 560. Cena 20 \$.

Index autorů a článků ve slavnostních sbornících (Festschriften) zahrnuje příspěvky týkající se orientálních a antických dějin v plném jejich rozsahu, včetně Starého zákona, římského práva a Byzance. Důležité je, že si všímá nejen sborníků věnovaných výhradně nebo aspoň převážně těmto oborům, ale registruje i články s uvedenou tematikou publikované ve sbornících věnovaných převážně jiným oborům. Jsou tu registrovány sborníky a příslušné články v nich od r. 1863, kdy se objevil první slavnostní sborník se starověkou tematikou, až do r. 1954. Kromě toho je uvedeno ještě několik druhých svazků sborníků vydaných r. 1955, jejichž první část vyšla v předcházejícím roce. Na závěr publikace (str. 549–560) jsou připojeny vydavatelské poznámky, seznam bibliografických příruček zachycujících slavnostní sborníky příslušných oborů a dvě tabulky zachycující počet těchto sborníků jednak podle let vydání, jednak podle zemí. Obě tyto tabulky jsou dovedeny až do r. 1960.

Obrovský rozsah publikace je patrný nejen ze značného časového rozpětí, ale ještě lépe z toho, že index obsahuje příspěvky z 1178 sborníků z celého světa, z kteréhožto počtu je skoro 600 věnováno klasickému starověku. Na str. XIII je ještě uvedeno dalších 16 sborníků, které zůstaly autorům nedostupné. I když je možné připojit ještě některé další, které unikly pozornosti — kromě těch, které uvádí H. Seyffert ve své recenzi v *Gnomon* 1963, sv. 35, č. 8, str. 824–827, bychom uvedli ještě aspoň sborník *Non omnis moriar*, Praha, 1936, vydaný k 2000. výročí narození Horatiova a slavnostní číslo *Listů filologických*, LXVIII, Praha 1941, věnované Františkovi Novotnému k šedesátým narozeninám — přece jen je nutné vyslovit obdiv nad stupněm úplnosti, kterého se podařilo dosáhnout. Českého čtenáře jistě potěší okolnost, že jsou registrovány i sborníky s příspěvky psanými česky a též sborníky psané v ostatních slovanských jazycích, i když právě zde nacházíme poměrně dosti tiskových chyb, které jsou jinak v této publikaci vzácným zjevem. Za přednost publikace lze pokládat skutečnost, že všechna hesla, ať autorská či věcná, jsou seřazena v jednom rejstříku, a že jsou dělána se snahou dosáhnout nejvyšší možné úplnosti věcných hesel. To však vede někdy k tomu, že se k hledanému článku dostáváme teprve přes několik odkazů. Např. pod heslem *Sultanate* najdeme odkaz na heslo *Roumania*, které nás opět odkáže na další heslo *Rumania*, kde teprve najdeme hledaný údaj. Podobně musíme postupovat i u některých odkazů uvedených pod heslem *Moesia*, které kromě toho odkazuje i na heslo *Capidava*, které však v rejstříku není, zato však u něho schází odkaz na heslo *Bricks* (cihly).

V připojené tabulce klasických sborníků podle zemí (str. 555) není uvedeno Rumunsko a Jugoslávie, i když aspoň sborníky Parvanův (Rumunsko) a Buličův (Jugoslávie) musíme pokládat za sborníky s antickou tematikou. Oba tyto sborníky jsou sice — spolu s dalšími z těchto zemí — uvedeny v indexu, ovšem z přehledných tabulek vypadly.

Nedostatky tohoto druhu jsou však při velkém rozsahu práce omluvitelné a nikterak nesnižují